УДК 001.4(038)=161.2(076.5)
<https://doi.org/10.31548/philolog2020.03.002>

МОДИФІКАЦІЯ СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНОЇ СТРУКТУРИ ВИСЛОВЛЕНЬ

С. В. ХАРЧЕНКО, доктор філологічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: lucynka@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0001-9336-1259>

Анотація. У статті зіставлено лексичні і граматичні модифікації семантико-синтаксичної структури спонукальних речень в українських перекладах Нового Завіту. Установлено, що модифікація семантико-синтаксичної структури спонукальних речень в українських перекладах Нового Завіту простежується у різному лексичному наповненні однієї і тієї самої позиції актуалізованої структурної схеми, у використанні неоднакових морфологічних форм, а також у паралельному вживанні предикативних і напівпредикативних складових структури речення тощо. Простежено, що модифікуючи семантико-синтаксичну структуру речення, автори українськомовних перекладів Святого Письма зберігають інваріантну спонукальну семантику речення.

Ключові слова: Святе Письмо, модифікації, спонукальні речення, варіативність, семантико-синтаксична структура.

Актуальність дослідження. Будь-хто з мовців ідентифікує себе своїм мисленням, спілкуванням, своїм мовленнєвим контактуванням з іншими, що одночасно забезпечує взаємодію між особами під час обміну думками, почуттями тощо. Ідентифікація себе як особистості відбувається протягом усього життєвого шляху людини у всіх сферах діяльності за різними показниками (напр., стать, вікова група, соціальний статус тощо).

Усвідомлення ж себе як представника конкретної нації відбувається, окрім іншого, і в духовному житті: через приналежність до відповідної конфесії. «Логіка сучасного життя така, – пише В. Німчук, – що в усьому світі християни використовують як Богослужбові свої національні мови» [4, с. 37]. Це логічно і закономірно, адже рідна мова – надбання народу, скарбниця, яка збагачувалася віками, вбираючи в себе все найцінніше, це спосіб вияву творчих можливостей особистості. І словами материнської мови, мовою своєї душі найлегше і так природно висловити Богові свої жалі, болі, радощі, найпотаємніше і найсокровенніше. Про важливість використання зрозумілої народів мови в Церкві говорив у Першому посланні до коринтян апостол Павло: «Отак воно і з вами: коли ваша мова не має в собі ясних слів, як зрозуміти те, що ви говорите? Ви будете на вітер говорити! Є їх чимало, тих усіляких мов на світі, і ні одна з них не позбавлена значення. Та коли я не розумію значення слів, я буду тому, хто говорить,

чужинцем, і той, хто говорить буде мені чужоземцем. Тим то й ви – коли вже так їх прагнете, отих духовних дарів, – старайтеся їх мати подостатком на збудування Церкви. Тож, хто говорить мовами, хай молиться, щоб умів вияснити. Бо коли я молюся мовами, дух мій молиться, а розум мій без плоду» (1 до коринтян. 9 – 14; пер. І. Хоменка). Апостол Павло вказував на те, що молитва корисніша тоді, коли моляться душа і розум. Потреба наявності, отже, Біблійних текстів українською мовою була зумовлена культурними, історичними, етичними чинниками: розвиток мови в межах певного народу, поширення Святого Письма серед народів та прийняття ними віри.

Як вказано у вступній статті до Святого Письма, мета українського перекладу Біблії, – «участь у життєвій мудрості, змужніння релігійного світогляду, зміцнення волі відповісти щирим серцем на звернене до людини Господнє слово» (2, XVII). Для цього слугують усі книги, що з них складається Біблія. Тим-то, тексти Святого Письма досить густо насичені різнотипними спонукальними конструкціями як з формально-граматичного, так і з семантико-синтаксичного погляду.

Стан дослідження. Сучасне мовознавство демонструє тенденцію зацікавленості українських науковців до текстів Святого Письма українською мовою, яка простежується від початку 90-х років XX ст. і триває донині (напр., проведено конференції «Сучасна українська богословська термінологія» (Львів,

13–15 травня 1998 р.), «Християнство й українська мова» (Київ, 5–6 жовтня 2000 р.), праці В. Німчука, І. Ворони, О. Белей, А. Берестової, Т. Ботвин, Л. Шевченко, М. Костенка, Н. Пуряєвої, та ін.). Незважаючи на те, що вже є досить праць, присвячених вивченню Святого Письма з лінгвістичного, когнітивного, лінгвокультурологічного тощо аспектів, у цій царині досі є чимало проблемних питань, що потребують подальших досліджень і зумовлюють їх актуальність. З-поміж таких питань зіставний аналіз текстів Святого Письма українською мовою, зокрема й семантико-синтаксичні особливості спонукальних речень.

Мета розвідки – виявити і проаналізувати лексичні і граматичні модифікації в українських перекладах Нового Завіту (на прикладі експлікації семантико-синтаксичної моделі спонукальних речень).

Матеріалом для аналізу стали ті спонукальні речення, що в них спостережено розбіжності в наповненні структурної схеми спонукальних речень в українськомовних перекладах Біблії. Українськомовних перекладів Біблії, що містять всі або переважну більшість книг Старого Завіту, сьогодні вісім [2]. Джерельною базою дослідження стали два повні переклади Біблії та один частковий (перекладено лише книги Нового Завіту). Перший повний переклад Святого Письма здійснив Іван Огієнко (митрополит Іларіон), роботу над яким він розпочав ще в кінці 20-х років XX століття, завершилась вона 1962 року виданням Святого Письма українською мовою у Торонто (Канада). Другий повний переклад – плід праці о. Івана Хоменка (мовна редакція належить В. Барці, І. Костецькому, М. Орестові-Зерову); видання датоване 1990 роком. Третє джерело – переклад Нового Завіту з коментарем (Львів, 1994) о. д-р М. Любачівського.

Виклад основного матеріалу. За богословським вченням, авторами священних книг є Бог як головний автор і людина як другорядний. Від Бога походить тема, провідна думка, суть речі, а від гагіографа (людина-священнописець) – хід думок, добір слів, спосіб вираження, характер жанру, стиль, разом із граматичними та літературно-стилістичними особливостями [5, X]. Визнається, отже, вплив суб'єктивного чинника. З іншого, суб'єктивний чинник відповідно діє і під час перекладу. І нарешті, автор і перекладач мають свій особливий життєвий досвід, культурні, етичні

цінності. Окрім того, перекладач працює для людини-читача і передбачити усі можливі варіанти реакцій він не в змозі, тому основними критеріями оцінки для нього слугують його власне сприйняття оригіналу, відчуття слова і богословсько-історичне тлумачення біблійних символів та понять.

Кожній сучасній літературній мові притаманний не тільки певний ступінь константності у використанні мовних засобів, але й деякий набір модифікацій, варіантів, що найповніше виявляється в процесі функціонування мови, тобто на комунікативному рівні. Модифікацію тлумачимо як змінюваність, або варіантність, що не призводить до виникнення нової сутності, тобто у мові наявні одна і та сама лексема, словоформа чи синтаксична конструкція щонайменше у двох різних формальних варіантах, які не пов'язані зі змінами основного лінгвістично-комунікативного значення конкретної одиниці. Породження та структурування спонукальних висловлень у мовленнєвій діяльності відбувається на структурній внутрішньомовній основі, детермінованій засобами різних рівнів мови, роль яких у вираженні спонукування різна, диференційована [6, с. 65–106, 132–143; 7, с. 94–108; 8, с. 188]. Модифікація семантико-синтаксичної структури спонукальних речень в українських перекладах Нового Завіту простежується у різному лексичному наповненні однієї і тієї самої позиції актуалізованої структурної схеми, у використанні неоднакових морфологічних форм (наприклад, відмінкових), а також у паралельному вживанні предикативних і напівпредикативних складових структури речення тощо. Варіантність закладено у виражальних можливостях мови.

Зупинимося докладніше на кожному з проявів варіативності спонукальних речень, залишаючи поза увагою правописні особливості перекладів.

На лексичному рівні варіативність структури спонукальних висловлень, як засвідчує мовний матеріал текстів Нового Завіту, така: відкрита позиція заповнюється 1) синонімічними лексемами або 2) лексемами з різним значенням.

Вибір перекладачем конкретного слова з синонімічного ряду залежить від його світосприймання, соціокультурних умов формування, мовного чуття, знання мовно-історичних особливостей оригінальних текстів. Мовний матеріал Нового Завіту містить численні приклади синонімічного заповнення

обов'язкової семантичної позиції у семантико-синтаксичній структурі спонукальних речень, напр.: (До ефесян. 5,5) *Знайте бо це, що жаден розпусник, чи нечистий, або **зажерливий**, що він **ідолянин**, не має **спадку** в Христовому й Божому Царстві* (пер. І. Огієнка); *Бо знайте, що жадний розпусник чи нечистий, чи **захланний**, що є **ідолослужитель** – не матимуть **спадщини** у Христовім і Божім Царстві* (пер. І. Хоменка); *Знайте бо, що жаден розпусник чи нечистий, чи **захланний**, тобто **бовавенопоклонник**, не матимуть **насліддя** у Христовім і Божім Царстві* (пер. М. Любачівського). Наведений приклад цікавий ще й тим, що містить три синонімічні ряди: *ідолянин – бовавенопоклонник – ідолослужитель, насліддя – спадщина – спадок, зажерливий – захланний*. Пор.: (До ефесян. 5,25) *Чоловіки – любіть своїх **дружин**, як і Христос **полюбив** Церкву, і віддав за неї себе* (пер. І. Огієнка); *Чоловіки, любіть своїх **жінок**, як і Христос **полюбив** Церкву й видав себе за неї* (пер. І. Хоменка); *Чоловіки, любіть своїх **жінок**, як Христос **возлюбив** Церкву й видав себе за неї* (пер. М. Любачівського). Докладний аналіз семантичних модифікацій лексики в українських версіях Біблії провела Т. Ботвин [1].

Вживання синонімічних лексем, яке фіксують тексти Нового Завіту, охоплює різні лексико-граматичні класи слів:

іменник, напр.: (1 до коринтян. 10, 25) *Їжте все, що на **ятках** м'ясника продається, за **сумління** зовсім не турбуючись* (пер. І. Огієнка); *Їжте все, що на **торговиці** продається, нічого не розпитуючи заради **сумління*** (пер. І. Хоменка); *Їжте все, що у м'ясника продається, нічого не турбуючись заради **совісти*** (пер. М. Любачівського);

дієслово, напр.: (До ефесян. 5, 10 – 11) *І не беріть участі в неплідних ділах темряви, а краще й **докоряйте*** (пер. І. Огієнка); *Не беріть участі в безплідних ділах темряви, а радше їх **картайте*** (пер. І. Хоменка); *Не приставайте до безплідних діл темряви, а радше їх **ганіте*** (пер. М. Любачівського);

прикметник, напр.: (До римлян. 14,19) *Дбаймо, отже, **запопадливо** про те, що веде до миру та до **взаємного** збудування* (пер. І. Хоменка); *То ж **стараймося** про те, що веде до миру і до **обопільного** будування* (пер. М. Любачівського);

сполучник, напр.: (1 до коринтян. 14, 39) *Отже, браття мої, **майте** ревність пророкувати, та не **бороніте** говорити й мовами* (пер. І. Огієнка); *Тому, брати мої,*

*прагніть пророкування, і говорити мовами не **бороніте*** (пер. І. Хоменка).

Отже, за умови заповнення перекладачами відкритої позиції синонімічними лексемами зберігається незмінним варіантне спонукальне значення речення, при цьому один з компонентів зазнає семантичної модифікації через внесення до інваріантного значення додаткового відтінку.

Проте досить часто автори перекладів Нового Завіту одну і ту саму відкриту позицію заповнюють різними за значеннями лексемами, що, вважаємо, зумовлено дією суб'єктивного чинника. І хоча варіантне значення спонукального речення не змінюється, однак спостерігаємо відмінність у значенні семантичного компонента, що корегує, уточнює загальне значення висловлення. Напр.: (Іван. 20, 27) *Потім каже Хомі: **“Простягни** свого пальця сюди, та на руки Мої подивись* (пер. І. Огієнка); *Потім промовляє до Томи: **“Подай** сюди твій палець і глянь на Мої руки* (пер. І. Хоменка); *Потім каже до Томи: **Вложи** сюди свій палець і глянь на Мої руки* (пер. М. Любачівського) – адресата спонукають до виконання різних дій в одній і тій самій ситуації, хоча мета незмінна; (До ефесян. 6, 5) *Раби, – **слухайтеся** тілесних панів з страхом і **тремтінням** у простоті серця вашого, як Христа!* (пер. І. Огієнка); *Раби, **слухайтеся** панів сьогосвітніх із страхом та **пошаною**, у простоті вашого серця, як Христа* (пер. І. Хоменка); *Раби, **слухайте** панів цього світу з страхом і **шаною**, у простоті вашого серця, як Христа* (пер. М. Любачівського) – адресатові дають різні вказівки на те, як сам, потрібно реалізовувати дію. Або: (До римлян. 15, 11) (1) *І ще: «Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!»* (пер. І. Огієнка), (2) *І знову: «Хваліте Господа, всі народи! Нехай Його виславляють усі люди!»* (пер. І. Хоменка), (3) *І знову: Хваліте Господа, всі народи. Нехай Його вославляють усі люди!* (пер. М. Любачівського) – ці речення відмінні тим, хто має стати об'єктом вольового імпульсу, а отже, і виконавцем спонукуваної дії. У варіантах (2) і (3) мовець називає адресата спонукуваної дії недиференційовано, без врахування попереднього контексту; у (1), навпаки, перекладач (устама мовця) конкретизує, виділяє з-поміж інших того, кому адресоване спонукування – *поган* (зауважимо, що слово «погани» в контексті вживається з позитивним значенням – ті, хто прийняв серцем триєдиного Бога, але не є представником

вибраного народу, тобто навернені).

На морфологічному рівні варіативність семантико-синтаксичної структури спонукального речення виявляється в тому, що певний компонент з однаковим лексичним значенням репрезентований 1) різними словоформами або 2) різними варіантами однієї і тієї ж словоформи, напр.: 1) (До римлян. 15, 7) *Приймайте один одного, як і Христос прийняв нас до Божої слави* (пер. І. Огієнка), *Тому приймайте один одного, як і Христос прийняв вас у Божу славу* (пер. І. Хоменка), *Тому будьте приязливі один до одного, як і Христос був до вас на Божу славу* (пер. М. Любачівського); 2) (ІІ до Тимотея. 4, 9) *Старайтеся прийти до мене якнайскорше* (пер. І. Хоменка), *Старайтеся прийти до мене якомога скорше* (пер. М. Любачівського).

Вживання різних варіантів однієї словоформи (як *Христовому* – *Христовім*) не впливає як на відношення компонентів у семантико-синтаксичній структурі спонукального речення, так і на значення всього спонукального висловлення. Коли ж відкрита предикатом позиція заповнюється різними формами одного слова, то в такому разі спостерігається відмінність у семантико-синтаксичній структурі спонукального висловлення. Напр.: (І до коринтян. 6, 19) (1) *То ж прославляйте Бога у вашому тілі* (пер. І. Хоменка), (2) *То ж прославляйте Бога вашим тілом* (пер. М. Любачівського) – кількісно структури наведених речень однакові, однак, якщо в (1) мовець указує на те, яку дію потрібно виконати, який об'єкт буде охоплений спонукуваною дією і як саме, то у (2) названі ті самі дія та об'єкт спонукуваної дії, але увагу адресата звернено не на спосіб дії, а місце локалізації. Або ще такий приклад: (До колоссян. 4, 1) *Пани, віддавайте слугам те, що є справедливе й належне, знаючи, що й ви маєте пана у небі* (пер. І. Хоменка), *Пани, давайте слугам те, що справедливе й належне, знаючи, що й ви маєте пана на небі* (пер. М. Любачівського) – з граматичного погляду ці форми тотожні – це форми місцевого відмінка однини; семантичного – дещо відмінні: форма “на небі” означає локалізацію на поверхні чогось, форма “у небі” – локалізацію всередині чогось. Проте таку семантичну відмінність нейтралізує контекст.

Розлогіше варіативність спонукальних

речень виявляє себе на синтаксичному рівні. Насамперед це відображається в тому, що автори перекладів передають засобами української мови певну спонукальну конструкцію з оригінальних текстів різними семантико-синтаксичними структурами, зберігаючи загальне значення спонукування, напр.: (До римлян. 16, 5) (1) *Вітайте улюбленого мого Епенета, – він первісток Ахаї для Христа* (пер. І. Огієнка), (2) *Вітайте Епенета, улюбленого мого, що є первісток Ахаї для Христа* (пер. І. Хоменка), (3) *Вітайте Епенета, улюбленого мого, первістка Ахаї для Христа* (пер. М. Любачівського) – (1) – складне безсполучникове речення, (2) – складнопідрядне речення з підрядним означальним, (3) – просте речення з відокремленими означеннями. Або: (До коринтян. 11, 33) (1) *Ось тому, мої браття, сходячись на поживу, чекайте один одного* (пер. І. Огієнка); (2) *Отож, брати мої, коли ви сходитеся їсти, один одного дожидайтеся* (пер. І. Хоменка), (3) *Отож, брати мої, коли сходитеся їсти, один одного ждіте* (пер. М. Любачівського) – (1) – просте, ускладнене дієприслівниковим зворотом, (2) і (3) – складнопідрядні з підрядним часу.

Різної перекладацької інтерпретації може зазнавати не вся структура речення, а тільки певна її частина, напр.: (До ефесян. 4, 30) *І не засмучуйте Духа Святого Божого, яким ви запечатані на день викупу* (пер. І. Огієнка), *І не засмучуйте Святого Духа Божого, що ним ви назнаменовані на день відкуплення* (пер. І. Хоменка), *Не засмучуйте Святого Духа Божого, якого печать ви одержали на день відкуплення* (пер. М. Любачівського) – у наведеному прикладі граматично видозмінена тільки підрядна частина складнопідрядного речення, проте загальна семантика висловлення однакова у всіх трьох перекладах.

Зрідка перекладачі до семантико-синтаксичної структури спонукального речення додають ще деякі компоненти. Таким додатковим компонентом може виступати атрибут і підрядне означальне, якими перекладач прагне дати вичерпну інформацію про об'єкт чи суб'єкт спонукуваної дії, або ж конкретизатор, який позначає різні супровідні характеристики, тим самим акцентуючи, на думку перекладача, на важливих деталях. Напр.: (До коринтян. 14, 1) *Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше – щоб пророкувати* (пер. І. Огієнка), *Змагайте до*

любови, але **бажайте гаряче** духовних дарів, особливо ж – дару пророцтва (пер. І. Хоменка), *Понад усе дбайте про любов, жадайте духовних дарів, особливо дару пророцтва* (пер. М. Любачівського); (До филип'ян. 4, 1) *Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, – так у Господі стійте, улюблені!* (пер. І. Огієнка), *Тож, брати мої, любі та побажані, моя радосте і вінче мій! Стійте так у Господі, любі мої!* (пер. І. Хоменка), *То ж, брати мої любі та милі, моя радосте і вінче мій, стійте так у Господі, возлюблені мої* (пер. М. Любачівського).

Особливо яскраво, повно виявляється ставлення перекладача до змісту віршів Святого Письма тоді, коли той чи той автор уживає частки, якими посилює стилістичну виразність вислову, надаючи спонукальному значенню різних модально-експресивних відтінків. Пор.: (До ефесян. 5, 18) *І не впливайтеся вином, в якому розпуста, але краще наповнюйтесь Духом* (пер. І. Огієнка), *І не впливайтеся вином, яке доводить до розпусти, але сповнюйтесь Духом* (пер. І. Хоменка), *Не впливайтеся вином, що доводить до розпусти, але сповнюйтесь Духом* (пер. М. Любачівського).

Частка модифікує, тобто надає додаткового відтінку або всьому реченню, або одному з компонентів вислову. У спонукальних висловленнях частки найчастіше модифікують предикатну ознаку [6, с. 79].

У спонукальних висловленнях, наявних у перекладах Нового Завіту, з метою інтенсифікації сили спонукування для максимальної ефективності акту волевиявлення переважно використовуються підсилювальні частки. Напр.: (І до солунян. 5,11) *Утішайте тому один одного, і збудуйте один одного, – як і чините ви!* (пер. І. Огієнка), *Тому втішайте один одного і будуйте один одного, як то ви й*

робите (пер. І. Хоменка), *Тому втішайте один одного і будуйте один одного, як ви вже робили* (пер. М. Любачівського); (До ефесян. 4, 29) *Нехай жадне слово гниле не виходить із вуст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудування, щоб воно подало вам благодать тим, хто чує* (пер. І. Огієнка), *Жадне погане слово нехай не виходить з уст ваших, а лише гарне, що може в потребі повчити, і щоб це вийшло на користь тим, які чують його* (пер. І. Хоменка). Частки посилюють категоричність спонукуваної дії, увиразнюють предикативну ознаку і семантику об'єкта або конкретизатора.

Висновки. Усі наведені факти свідчать про досить високий рівень виразальних можливостей української мови як однієї з форм впливу на свідомість, поведінку людини, «оскільки велику частину молитов мільйони віруючих людей промовляють щодня (знають їх напам'ять), а сотні тисяч або мільйони парафіян є учасниками літургійних та інших відправ у неділі, свята та інші дні, українські конфесійні тексти не можуть не впливати на мовну практику народу» [3, с. 28], тому проблеми української священної мови не можуть бути тільки церковними. Порівняльний аналіз мовного матеріалу українських текстів підтверджує гіпотезу про те, що переклади названих авторів не тотожні. Наявність розбіжностей – явище вмотивоване, закономірне.

Подальші дослідження також сприятимуть піднесенню богослужбового значення української мови серед вірних різних церков та зростанню зацікавлення, як українців, так і осіб інших національностей до вивчення української мови Біблії та проведення різних суміжних текстологічних досліджень.

Список використаних джерел

1. Ботвин Т. Українські переклади Біблії XIX–XX століть: лінгвокультурологічний аспект : дис... канд. філол. наук. Дрогобич – Тернопіль, 2020. 198 с.
2. Костенко М. Текстологічні особливості протографів новозавітних і старозавітних книг в українській перекладацькій традиції [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kostenko_Mykola/Tekstolohichni_osoblyvosti_protografiv_novozavitnykh_i_starozavitnykh_knyh_v_ukrainskii_perekladatsk.pdf?PHPSESSID=85b26f9ae8e15f0f31e278501383d50f

3. Німчук В. В. Українська мова – священна мова. *Людина і світ*, 1993, №10 – 12. С. 28 – 32.

4. Німчук В. В. Українська мова – священна мова. *Людина і світ*, 1993, №1, С. 37 – 42.

5. Святе письмо Старого та Нового завіту : Повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, арамейськими та грецькими текстами. Україна : Укр. біблійне тов-во, 1990. 1394 с.

6. Харченко С. Засоби вираження спонукування в українській літературній мові: семантико-синтаксичний і комунікативний

аспекти : монографія. Київ : Міленіум, 2015. 206 с.

7. Шинкарук, В. Д. Категорії диктуму і модусу у структурі речення : монографія. Чернівці : Рута, 2020. 272 с.

8. Shynkaruk V., Kharchenko S. Communicative-Functional Potential of Incentive Modality in Psycholinguistic Dimension. Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика. 2020. 28 (2). С. 183–203.

References

1. Botvyn, T. (2020). Ukrainski pereklady Biblii XIX–XX stolit: linhvokulturolohichni aspekt : dys... kand. filol. nauk. [Ukrainian translations of the Bible of the XIX – XX centuries: linguo-cultural aspect: dissertation. philol. science]. Drohobych – Ternopil, 198. [in Ukrainian].

2. Kostenko, M. Tekstolohichni osoblyvosti protohrafiv novozavitnykh i starozavitnykh knykh v ukrainskii perekladatskii tradytsii [Textological features of photographs of New Testament and Old Testament books in the Ukrainian translation tradition]. [Elektronnyi resurs]. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kostenko_Mykola/Tekstolohichni_osoblyvosti_protohrafiv_novozavitnykh_i_starozavitnykh_knykh_v_ukrainskii_perekladatsk.pdf?PHPSESSID=85b26f9ae8e15f0f31e278501383d50f [in Ukrainian]

3. Nimchuk, V. V. (1993). Ukrainska mova – sviashchenna mova [Ukrainian is a sacred

language]. Liudyna i svit. [Human and world]. No.10 – 12, 28 – 32 [in Ukrainian].

4. Nimchuk, V. V. (1993). Ukrainska mova – sviashchenna mova [Ukrainian is a sacred language]. Liudyna i svit. [Human and world]. No 1, 37 – 42 [in Ukrainian].

5. Sviate pysmo Staroho ta Novoho zavitu: Povnyi pereklad, zdiisnenyi za oryhinalnymy yevreiskymy, aramiiskymy ta hretskymy tekstamy [Old and New Testament Holy Scriptures: A complete translation based on the original Hebrew, Aramaic, and Greek texts]. Ukraine : Ukr. bibliine tov-vo, 1990, 1394 [in Ukrainian].

6. Kharchenko, S. (2015). Zasoby vyrazhenia sponukannia v ukrainskii literaturnii movi: semantyko-syntaksychnyi i komunikatyvnyi aspekty: monohrafiya [Means of expressing incentive in the Ukrainian literary language: semantic-syntactic and communicative aspects: monograph]. Kyiv: Milenium, 206 [in Ukrainian].

7. Shynkaruk, V. D. (2002). Katehori dyktumu i modusu u strukturi rechennia: monohrafiya [Categories of dictum and modus in the sentence structure: monograph]. Chernivtsi: Ruta, 272 [in Ukrainian].

8. Shynkaruk, V., Kharchenko, S. (2020). Communicative-Functional Potential of Incentive Modality in Psycholinguistic Dimension. Psycholinguistics. Psycholinguistics. Psycholinguistics. Vol. 28, Issue 2, 183–203.

MODIFICATION OF THE SEMANTIC-SYNTACTIC STRUCTURE OF EXPRESSIONS

S. V. Kharchenko

Abstract. The article compares lexical and grammatical modifications of the semantic-syntactic structure of motivational sentences in Ukrainian translations of the New Testament. It is established that the modification of the semantic-syntactic structure of motivational sentences in Ukrainian translations of the New Testament can be traced in different lexical content of the same position of the actualized structural scheme, in the use of different morphological forms, as well as in parallel use of predicative and semi-predicative components. It is observed that by modifying the semantic-syntactic structure of the sentence, the authors of the Ukrainian translations of the Holy Scripture preserve the invariant motivating semantics of the sentence.

The purpose of the research is to identify and analyze lexical and grammatical modifications in Ukrainian translations of the New Testament (on the example of explication of the semantic-syntactic model of motivational sentences).

Results. The analysis shows a fairly high level of expressive power of the Ukrainian language as a form of influence on consciousness, human behavior, because most of the prayers are said by millions of believers every day (who know them by heart), and hundreds of thousands or millions of parishioners are participants in liturgical and other services on Sundays, holidays and other days, Ukrainian confessional texts cannot but influence the language practice of the people, so the problems of the Ukrainian sacred language cannot be only ecclesiastical. A comparative analysis of the linguistic material of Ukrainian texts confirms the hypothesis that the translations of these authors are not identical. The presence of differences is a motivated, natural phenomenon.

Keywords: Holy Scripture, modifications, motivational sentences, variability, semantic-syntactic structure.